

Actele de stare civilă formează o altă parte însemnată în economia fondului, de o deosebită valoare fiind actul de deces (13 iunie 1933) al contesei Ana-Elisabeta de Noailles, sora lui Constantin Mihai Basarab Brâncoveanu, celebra poeteasă a începutului de veac, despre care Jean Rostand, membru al Academiei Franceze, scria: „A cunoscut o glorie uluitoare. Prima sa culegere de poezii, *Le Coeur innombrable* (1901), a avut o primire entuziastă, urmată de *l'Ombre des jours*, *Les Eblouissements* (1907), *Les Vivants et les morts* (1913), *L'Honneur de souffrir* (1927). A publicat, de asemenea, romane și eseuri”². Totodată se păstrează și certificatul de naștere al fiului acesteia, Anne Jules Emmanuel Grégoire (1900).

O piesă de valoare deosebită este testamentul olograf al prințului George Dimitrie Bibescu, cel care fusese domn în Țara Românească și a abdicat în timpul Revoluției din anul 1848, datînd din 15 ianuarie 1872.

Documentele care se referă la preocupările financiare ale membrilor familiei, succesiuni și acte de partaj, precum și stabilirea succesorilor pentru: Safta Brâncoveanu (1887), Grigore Basarab Brâncoveanu (1900), Zoe Basarab Brâncoveanu (1895), Alexandru I. Filipescu (1916) și Ana de Noailles (1933), sînt completate de acelea care reflectă activitatea propriu-zisă de administrare a unora dintre proprietățile familiei, ca: hotărnicia „pentru delimitarea locuitorilor foști clăcași din comuna Breaza de Sus, județul Prahova” (1897); „Carte de hotărnicie pentru moșia Comarnic, cu trupul Muntelui Manole, din județul Prahova, plaiurile Peleşul și Teleajenul” (1894); „act de estimațiune a moșiei Ghidiciul, județul Dolj” (1894); convențiile încheiate între unii dintre membrii familiei în anii 1891—1897 pentru cumpărarea Palatului Mogoșoaia; „situația suprafețelor moșiilor care aparțin prințului Constantin Mihai Basarab Brâncoveanu (1940) ș.a.

Pe lângă 6 documente cartografice (hărți) editate, o colecție de fotografii (127) întregeste imaginea acestui fond familial. Fotografiile înfățișează membri ai familiei: Nicole și Constantin Mihai Basarab Brâncoveanu și copiii lor, contele Léo Starjenski, prințul George Bibescu, dar și personalități politice ale timpului, Take Ionescu, Henri Berthelot ș.a. De asemenea, există câteva reproduceri ale unor icoane executate de pictorul Octavian Smigelski, aflate în catedralele din Blaj (6) și Sibiu (1).

Documentele cartografice și cele fotografice sînt păstrate în colecția de planuri și hărți și, respectiv, în cea de fotografii (în curs de organizare).

Noi instrumente de informare la sala de studii a Direcției Generale a Arhivelor Statului

VARVARA AIOANEI, FLORICA RANCA

Direcția Generală a Arhivelor Statului, răspunzînd imperativelor puse în fața cercetării științifice românești de conducerea de partid și de stat, de tovarășul

² Jean Rostand, *Anna de Noailles, princesse de Brancovan*, în „Historia”, Paris, nr. 360/1976, p. 101.

Nicolae Ceaușescu, privind elucidarea unor aspecte noi puțin cunoscute sau controversate ale istoriei României, a pus la dispoziția cercetătorilor în cursul anilor 1983—1984 un număr de 84 noi fonduri și colecții.

Aceasta înseamnă noi surse de informare pentru documentele create în decursul activității de : 1. instituții de stat ; 2. personalități culturale, științifice sau politice (documente existente în depozitele noastre sub denumirea de fonduri personale și familiale) ; 3. microfilme de pe documente aflate în diferite țări ale lumii privind istoria noastră și care, prin planul de cercetare al DGAS, au fost depistate și aduse în țară.

1. Din categoria instituțiilor de stat, menționăm Președinția Consiliului de Miniștri — Serviciul special de informații — și Ministerul Apărării Naționale — Direcția Administrației de Stat.

În primul fond documentele existente conțin date despre activitatea unor asociații și societăți, și anume : Asociația generală a presei române (1938—1943), sub președinția lui Demostene Botez — statutul, actul constitutiv, lista ziaristilor din presa română ; Asociația generală a medicilor din România (1937—1940), în ale cărei congrese anuale au fost discutate probleme ca : acordarea de gradații medicilor, echivalarea diplomelor, organizarea spitalelor prin acordarea autonomiei bugetare proprii ; Asociația română a intelectualelor săteni (1934—1938), care avea ca scop culturalizarea sătenilor ; Asociația „Opera Română“ (1946—1948), sub președinția lui Georgescu Oprișan — cu scopul de a pune această artă în slujba poporului, de a sprijini și lansa elemente tinere și de valoare ; Asociația „Nicolae Titulescu“, a cărei menire era studiul concepțiilor de politică internațională. Tot aici trebuie menționată și activitatea Asociației „Astra“ (1937—1945), precum și a asociațiilor mixte cu diferite țări, ca Franța, Grecia, Japonia, Polonia, S.U.A. etc.

O categorie aparte o formează documentele referitoare la activitatea societăților petrolifere (1937—1948), prevederi de forare și producție, situația instalațiilor și rafinăriilor, realizări, organizarea pazei, accidente, incendii, starea de spirit a muncitorilor ș.a.

În fondul Ministerului Afacerilor Interne — Direcția Administrației de Stat (1928—1949) documentele oglindesc atribuțiile organelor administrative, organizarea alegerilor, aspecte ale activității de administrație locală, democratizarea aparatului de stat prin înlocuirea pe cale revoluționară a primarilor și prefecților, legiferarea și aplicarea reformei agrare din anul 1945, situația economică a țării, activitatea economatelor, a organelor de control cetățenesc, măsuri de combatere a speculei și a sabotajului economic, stabilizarea monetară din 1947, ca și activitatea oficiului de reconstrucție a locuințelor distruse de război în Moldova etc.

2. Fondurile personale și familiale conțin documente deosebit de importante, cuprinzând o arie largă de probleme și acoperind o perioadă mare de timp.

Fondul „Armand Călinescu“ conține documente din anii 1905—1948 și se referă la activitatea fostului ministru de interne și președinte al Consiliului de Miniștri, precum și corespondența de familie.

Fondul „Chemale Anton“ conține documente din anii 1914—1949 care oglindesc relațiile avocatului C. Anton cu Nicolae Iorga, inițiativa acestuia, împreună cu George Murgoci și Vasile Pârvan de înființare, în 1914, a Institutului de studii sud-est europene.

Fondul „Constantinescu C. Mircești“, profesor, conține documente din anii 1495—1908, zapise de vânzare, danie, schimb, împrumut, învoieli, spițe de neam ș.a. Cel mai vechi document este uricul din 1495 dat de Ștefan cel Mare pentru vânzarea unei jumătăți din satul Zăbrăuți. Menționăm, de asemenea, o hartă a ținutului Putna întocmită după o descriere dintr-un document din secolul al XV-lea, o proclamație a lui Al. Ipsilanti către ostași privind disciplina, o poruncă a lui Grigorie Dimitrie Ghica, domnul Țării Românești, către Ispravnicii a 12

județe „de dincoace de Olt“, referitoare la aprovizionarea Porții cu vite ș.a. Prezintă interes, de asemenea, sigiliile sătești aplicate în fum.

Fondul „Costa Gica“, negustor aromân din Epir, sudit rus, fondatorul firmei „Costa Gica et Comp.“ cu sediul central în București, conține documente din anii 1801—1803. Scopul firmei era practicarea comerțului cu blănuri, piei, mătăsuri, bumbac, vinuri, unelte agricole ș.a., având relații comerciale cu multe case de comerț atât din Principate, cât și din Imperiul Otoman, Austria și Rusia.

Documentele ilustrează circulația mărfurilor, cursul monedelor și măsurile de protejare a mărfurilor în contextul unor evenimente politice deosebite.

Fondul „Isidor Cremer“, redactor al ziarului „Vreme nouă“ din Vaslui, conține documente din anii 1901—1953: cereri ale unor învățători adresate Ministerului Instrucțiunii pentru tipărirea unor lucrări, cu referatele lui Alexandru Vlahuță, instrucțiunile întocmite de Mihail Sadoveanu (inspector al cercurilor culturale) cu îndrumări referitoare la tematica conferințelor ce trebuie să le țină învățătorii la sate.

Fondul „Stefan Nicolae Davidescu“ (jurist) conține documente din anii 1871—1941, dintre care menționăm istoricul Școlii Centrale de Fete din București.

Fondul „George Enescu“ include documente din anii 1888—1982 referitoare la unele proprietăți ale sale, corespondență, procesul-verbal de aderare, împreună cu George Gheorgescu și Nona Otescu, la Federația de concert de la Budapesta, precum și partitura originală a „Poemei Române“ purtând data de 7 martie 1898.

Fondul „Grigore Filipescu“ conține documente din anii 1852—1853 corespondență de familie, în care își găsește loc și o relatare a intrării trupelor rusești în țară, în timpul războiului Crimeii.

Fondul „Constantin Furtună“ (nobil de origine poloneză, traducător la Consulatul rusesc din București, prieten cu Tudor Vladimirescu, fondator al Asociației „C. Furtună și comp.“ al cărei scop era luarea în arendă a havaetului trecerii porcilor la granița cu Austro-Ungaria prin anumite puncte de trecere, ca Dragoșlavele, Ciineni, Vălenii de Munte ș.a.). Documentele, datînd din anii 1817—1825, reflectă activitatea asociației, cursul monedelor, relațiile dintre arendași și oamenii lor, pe de o parte, și sudiiții austrieci din Țara Românească, pe de altă parte, impunerea taxelor vamale, existența unor țiguri, situația drumurilor ș.a.

Fondul familial „Gheorghian“. Membrii acestei familii au ocupat funcții civile și militare: Vasile Gheorghian a fost ministru la Agricultură și Domenii, în cabinetul lui I. C. Brătianu, și prefect al județului Iași; Ioan Gheorghian, ofițer; Nicolae și Gheorghe, medici. Documentele datează din perioada 1877—1930. De la Vasile Gheorghian ne-au rămas telegramele primite de la Mihail Kogălniceanu, I. C. Brătianu, Dimitrie Lecca, col. Fălcoianu și dr. Enacovici referitoare la războiul de independență din 1877—1878, construirea de căi ferate, întreținerea armatei etc. De la Ioan Gheorghian se păstrează brevete: ridicarea sa la gradul de general de brigadă (1919), acordarea Ordinului Coroana Italiei de către regele Victor Emanuel al III-lea, precum și un caiet de însemnări zilnice din timpul primului război mondial etc.

Fondul familial „Kogălniceanu“ (1866—1938). Documentele reflectă poziția lui Mihail Kogălniceanu față de reformele înfăptuite în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza, aprecieri asupra armatei române în timpul războiului de independență, probleme edilitare ale orașului Iași, ca și succesiunea averii sale. În ceea ce-l privește pe Vasile Kogălniceanu, se păstrează corespondența lui cu diferite persoane din țară și străinătate privind dezvelirea bustului tatălui său la Galați, sentințele date de diferite instanțe de judecată împotriva sa, ca acuzat de instigare a țărănilor în timpul răscoalei din 1907, precum și probleme personale.

Fondul „Iunin Lecca“, (fost prefect al județului Bacău) datează din anii 1906—1921 și conține informații referitoare la dezvoltarea agriculturii în Moldova

în prima parte a secolului al XX-lea, note de călătorie din București, Iași, Paris, impresii asupra unor oameni de cultură, ca George Enescu, Constantin Pilat, Paul Zarifopol.

Fondul „Gheorghe Lungulescu” (ziarist, redactor al ziarului „Universul”). Documentele din perioada 1929—1944, în afara celor personale, sînt scrisori, fotografii ale diferitelor monumente istorice, echipe culturale, manuscrisele unor articole ale sale.

Fondul „Petru Manoliu” (redactor la ziarul „Credința”). Actele din perioada 1935—1970 reprezintă corespondența cu personalități culturale din țară și străinătate: Victor Eftimiu, George Enescu, Eugen Ionescu, Zaharia Stancu, unele probleme personale, ca și aprecieri asupra unor lucrări literare.

Fondul familial „Melinte” — Ion Melinte a fost învățător în satul Curteni, comuna Oltenesti, județul Huși; Vasile Melinte a fost magistrat la Buzău și avocat în București. Soția celui de-al doilea, pictorița Adina Paula Moscu, a fost membră a Uniunii Artiștilor Plastici și conf. univ. la Institutul de artă „N. Grigorescu”. Documentele (1881—1977) oglindesc în cea mai mare parte activitatea artistică și obștească a Adinei Moscu.

Fondul familial „Nenișior”. Cea mai mare parte a documentelor din acest fond (1858—1939) reprezintă corespondența purtată de col. Gheorghe Nenișior, căsătorit cu sora lui Nicolae Titulescu; scrisorile păstrate de la Maria Nenișior, căsătorită cu dr. Sergiu și apoi cu dr. Bogdan, redau situația răniților în războiul de independență, ca și în timpul primului război mondial. De asemenea, se păstrează documentele de la avocatul Gheorghe Gh. Nenișior, redactor al cotidianului „L'Indépendance Romaine”.

Fondul „Nicolae Pangică” (aviator parașutist în timpul celui de al II-lea război mondial). Dintre documentele din perioada 1944—1977 menționăm jurnalul de operațiuni al Batalionului de parașutiști și ordinele de zi prin care N. Pangică și compania sa de parașutiști sînt citați pentru participarea la operațiunile militare contra armatelor fasciste (23—28 august 1944).

Fondul familial „Panu”, Frații Panu, negustori originari din Macedonia, locuind în București, practicau comerțul de tranzit, în special cu Lipsca și Viena. Documentele din anii 1775—1803 oglindesc intensa activitate a acestei case comerciale, putîndu-se urmări importul și exportul unor produse, prețurile diferitelor mărfuri, frecvența lor pe piața românească. Sînt indicate, de asemenea, diferite case și drumuri comerciale, cursul monedelor, înființarea de țîrguri, taxe comerciale etc.

Fondul „C. I. Parhon”. Documentele din anii 1874—1974 cuprind, pe lîngă diplome de studii, decizii de numire în diferite funcții și posturi de conducere, brevete de decorații, invitații la diferite manifestări științifice internaționale, corespondență cu diferite personalități științifice române și străine, prieteni, ca și manuscrise și copii ale unor lucrări științifice. O categorie aparte o constituie documentele create de acad. Ștefan Milcu care, în articole, comunicări și studii, subliniază deosebita activitate politică și științifică pe care a depus-o prof. dr. C. I. Parhon.

Fondul „Felix Popp” (inginer). Documentele din anii 1916—1971 reflectă participarea dr. Felix Popp la diferite reuniuni internaționale în domeniul aeronautic, organizarea unor mitinguri aviatice, starea de spirit a populației Bucureștilui în timpul bombardamentelor din anul 1944. De asemenea, se păstrează certificate de inovator.

Fondul „Constantin Sărățeanu” (jurist și om politic). Documentele din perioada 1866—1948 cuprind, în afară de acte personale și de proprietate, memoriile ale diferitelor instituții.

Fondul „Titu Sorin“ conține documente din anii 1804—1916 privind istoria Banatului sub raport economic, social și politic.

Fondul „George Strat“ (profesor de drept la Facultatea de drept din Cluj). Documentele din perioada 1917—1949 ilustrează activitatea sa politică, științifică și de publicist.

Fondul „Nicolae Titulescu“. Documentele din anii 1836—1971, cu excepția celor legate de starea civilă și proprietate, reliefează contribuția diplomatului român la rezolvarea problemelor externe cu care s-a confruntat România între cele două războaie mondiale.

Fondul „Emil Teposu“ (medic) conține acte personale, manuscrise ale unor lucrări științifice, cuvântări ținute cu diferite ocazii, dintre care menționăm pe cea ocazionată de proclamarea Republicii Populare Române. Documentele datează din perioada 1909—1952.

Fondul „Stefan Velovan“ (profesor) — 1864—1947 — reflectă activitatea sa pedagogică și în comitetul de redacție al „Revistei pedagogice, sociale și literare“.

Fondul „Duiliu Zamfirescu“. Dintre documentele create în anii 1880—1930 rețin atenția cele privind activitatea cunoscutului om politic și literat în cadrul Ministerului de Justiție și în Comitetul de cultură al Teatrului Național. Se păstrează în manuscris un fragment din romanul „Tânase Scatiu“, ca și aprecierile sale asupra scriitorilor Ion Ghica, George Coșbuț ș.a. Un alt grup de documente se referă la activitatea sa diplomatică.

Fondul familial „Zarifopol“. Dintre membrii acestei familii se remarcă Paul Zarifopol, poet, critic literar și redactor șef la „Revista Fundațiilor Regale“. Documentele din perioada 1857—1933 conțin informații privind preocupările publicistice ale lui Paul Zarifopol, unele referiri la evenimente istorice, ca războiul din 1877—1878, activitatea unor socialiști, aprecieri asupra primului război mondial și aspecte ale situației internaționale interbelice. O parte din documente se referă la familia lui Constantin Dobrogeanu-Gherea, cu a cărei fiică a fost căsătorit Paul Zarifopol.

Fondul „Aida Vrioni“ (prima femeie ziarist din România) conține documente din perioada 1890—1953 privind mai ales activitatea de dramaturg a Aidei Vrioni.

3. Un număr de 37 de inventare cuprind informații aduse din străinătate sub formă de microfilme și privesc unele momente de seamă ale istoriei noastre naționale.

Anglia — Arhivele Naționale Engleze. Fondurile Foreign Office și British Embassy Constantinople (1853—1923) conțin informații privind situația internă și internațională a Principatelor din anii 1853—1869, Unirea Principatelor, organizarea și activitatea Comisiei Europene a Dunării, situația României după primul război mondial, pătrunderea capitalului străin în economia românească, situația căilor ferate, relațiile României cu țările balcanice.

Cehoslovacia — Arhivele Centrale de Stat din Praga și Arhivele Statului din Trebon. Fondurile Prezidiului Gubernial Ceh (1854—1886), Ministerul Afacerilor Externe (1902—1921), Arhiva familială Schwarzenberg Orlik (1777—1857), Institutul pentru problemele exportului din Praga (1925—1936), Academia de științe agricole (1939—1944), Ministerul Agriculturii (1939—1948), Prezidiul Ministerului de Interne — Viena (1914—1915), Camera economică cehoslovaco-română (1932—1939) oferă informații privind situația socială și revoluționară în preajma și în timpul revoluției de la 1848, poziția lui Avram Iancu și Axente Sever, situația economică și politică din Principate, Rusia, Imperiul Otoman; războiul Crimeii, Unirea Principatelor; despre porturile Brăila și Galați; relațiile economice ale României cu alte state; producția de cauciuc sintetic, de țitei, reconversiunea economiei pentru război; politica de prețuri; transportul fluvial și comerțul României pe Dunăre; interesul cu care cercurile economice germane urmăreau

producția agricolă românească și exportul de produse agricole în Germania, preluarea de către stat a comerțului cu cereale, organizarea Institutului Național Agrar ș.a.

Elveția — Arhiva Societății Națiunilor din Geneva, Arhivele Federale din Berna (1863—1927, 1969) oferă informații privind relațiile economice, politice și diplomatice dintre România și Elveția, activitatea elvețienilor aflați în România în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea, criza balcanică și războaiele balcanice din 1912—1913, activitatea unor comisii ale Conferinței Păcii de la Paris, diferendele ivite între state ca rezultat al aplicării prevederilor tratatelor de pace; înfăptuirea reformelor agrare și a învățământului, situația românilor din afara granițelor.

Franța — Arhivele Naționale din Paris, Seria F. 10, F. 12, Ministerul Afacerilor Externe — Arhive diplomatice (1680—1939) cuprind informații referitoare la revoluția de la 1848; diferendele ruso-otomane cu implicațiile directe asupra Țărilor Române; atitudinea Rusiei și Imperiului otoman față de evenimentele din Principate; reformele înfăptuite în timpul lui Al. I. Cuza; situația românilor din Transilvania, procesul memorandiștilor; evoluția relațiilor dintre România și Tripla Alianță, situația din Balcani; activitatea unor personalități ca I. Brătianu, P. S. Aurelian, Gh. Ghica, Petre Carp, Alexandru Lahovari ș.a.; litigiul între România, Franța și Anglia în problema petrolului, ca urmare a distrugerii puțurilor petrolifere în timpul primului război mondial, pagubele suferite de statul român în aceeași ramură industrială în anii de război, activitatea portuară pe Dunăre.

Menționăm jurnalul de campanie al contelui Langeron (1788—1791) în care aduce date asupra vechimii românilor pe aceste meleaguri.

R. D. Germană — Arhiva Centrală de Stat Germană Potsdam și Arhiva de Stat din Dresda. Fondurile Ministerul de Externe — secția politică (1869—1919), Consulatul general al Prusiei pentru Principatele Române, Secția II Merseburg (1850—1859), Legațiile Saxone din Berlin (1898—1918) și Viena, Ministerul de Război (1893—1918), Ministerul de Interne (1898—1918), Arhiva Reich-ului (1917—1918) furnizează informații privind situația economică și social-politică din Principate, existența minereurilor de aur și argint pe moșiile prințului Cantacuzino, în Moldova, pe riul Bistrița, circulația monedelor în Principate, navigația pe Dunăre și problemele navale, relațiile comerciale ale Germaniei cu țările balcanice, rechizițiile militare din România, în timpul primului război mondial, organizarea teritoriului ocupat al României sub administrația militară, starea de spirit a populației, situația armatei române la începutul lunii februarie 1918, pătrunderea capitalului străin în industria petroliferă românească, exploatarea petrolului și exportul spre Germania, exploatarea minelor de cărbuni din România, descrierea zăcămintelor de crom și fier din Banat și Bihor, mersul celui de al doilea război mondial, deschiderea celui de la doilea front în Europa, situația pe fronturile de est și de vest.

Italia — Arhiva generală de stat din Roma. Fondurile Ministerul de Interne (1928—1942) și Ministerul de Externe (1903—1908) conțin informații privind situația țărănimii din România, adevăratele cauze ale răscoalei din 1907, aria răscoalei, intervenția armatei, discursul lui Nicolae Iorga în parlament despre situația țărănilor români, aspecte ale mișcării muncitorești, acțiuni împotriva dictatului de la Viena, activitatea politică a unor diplomați români în străinătate (Nicolae Titulescu ș.a.).

Polonia — Arhiva principală a Actelor Vechi din Varșovia și Biblioteca Czartoryska din Cracovia. În fondurile Vistieria Coroanei, Socolile solilor, Arhiva Magnaților (1411—1791) se află știri interesante privind relațiile Poloniei cu Țările Române și Imperiul Otoman în perioada lui Mihai Viteazul, evidențiindu-se efor-

turile militare și diplomatice ale voievodului. De asemenea, se poate găsi un mare număr de scrisori ale unor domnitori români, ca Ieremia Movilă, Simion Movilă, Miron Barnovski, Ștefan Petriceicu, Petru Șchiopul, Gheorghe Duca, Gheorghe Ștefan, Vasile Lupu, Antioh Cantemir ș.a. către regii Poloniei sau alte personalități, referitoare la relații diplomatice, politice, economice sau personale.

Cel mai vechi document este tratatul de alianță încheiat în anul 1411 între Mircea cel Bătrîn și Wladislaw Jagello, regele Poloniei, pentru apărarea contra unei agresiuni a Ungariei.

Portugalia — Ministerul Afacerilor Externe (1849—1923), fondurile Legațiilor Portugaliei la Constantinopol, Viena și București, precum și ale Consulatelor portugheze la Brăila și Galați, care conțin aprecieri referitoare la cauzele revoluției de la 1848, gravitatea situației create în Principate, poziția Rusiei și Imperiului Otoman față de revoluție, relațiile ruso-otomane, situația din Imperiul Habsburgic, studii asupra petrolului românesc, politica lui Take Ionescu, Alexandru Marghiloman, Ion Vaida Voevod, Ionel Brătianu, greva generală din 1920 și relatări despre bogățiile naturale, regimul vamal, comerțul exterior și relațiile economice ale României, exploatarea pădurilor din Carpați etc.

S.U.A. — Arhivele Naționale (1910—1943), fondurile General Records of the Department of State, R.G. 59, Records of the American Commission to negotiate Peace, R.G. 226, Records of the office of the Chief of naval operations, Office of naval intelligence, R.G. 38 oferă informații în legătură cu originea românilor, situația din Balcani, legislația petroliferă, starea de spirit a populației din România sub amenințarea fascismului, evenimentele premergătoare celui de al II-lea război mondial.

Ungaria — Arhiva Națională a Ungariei — fondurile secția Urbarială, H 70, Ministerul Justiției, Președinția Guberniului Transilvaniei, F 37 (1848—1849), Arhivele Oficiale Guvernamentale din Transilvania, F 37 (1791—1794), unde se pot găsi informații privind problemele primului regiment de graniță român din Hațeg (organizare, întreținere, revolta în rîndul soldaților), lupta românilor din Transilvania pentru eliberarea națională și socială, mișcările revoluționare ale românilor, refuzul iobagilor de a-și îndeplini obligațiile urbariale, acțiunile revendicative ale minerilor, activitatea lui Avram Iancu, Ion Butianu, Balint Simion și a lui Aron Pumnul în ținutul Făgăraș, pentru mobilizarea populației românești la marea adunare națională de la Blaj.

Biblioteca profesorului Aurelian Sacerdoțeanu

ELENA DIMA

Istoricul și arhivistul Aurelian Sacerdoțeanu, a cărui operă însumează peste o mie de titluri¹ ce l-au făcut cunoscut ca o personalitate marcantă în lumea specialiștilor din țară și străinătate, a lăsat generațiilor actuale de arhiviști o bogăție inestimabilă — biblioteca personală.

¹ Al Matei, *Bibliografia operei profesorului Aurelian Sacerdoțeanu (1922—1974)*, în „Revista Arhivelor”, vol. XXXVIII, an LI (1976), nr. 4, p. 450—456; vol. XXXIX, an LII (1977), nr. 1, p. 118.